

Besedilo in fotografije: Bernarda Strgar Satler
 Fotografije: Petja Pirnat, Bernarda Strgar Satler
 Skica: Petja Pirnat

Trajnice na javnih površinah

O rabi trajnic za zasajevanje javnih površin ter o prednostih, ki jih take zasaditve prinašajo, sem obširneje pisala že v januarski številki revije Moj mali svet. K ponovnemu pisanju na to temo sta me vzpodbudili udeležba na evropskem kongresu IFPRA 2006 (International Federation of Park & Recreation Administration, to je Mednarodna organizacija upravljavcev parkovnih in rekreacijskih površin), ki je potekla septembra v francoskem mestecu Annecy, ki slovi po izredni urejenosti javnih površin.

Druga vzpodbuda k pisanju članka pa je na novo posajeni cestni otok Žale v Ljubljani, ki je po več desetletjih prva javna površina, zasajena pretežno s trajnicami po sodobnih smernicah za oblikovanje in saditve javnih površin.

Trajnicam v prid

Zasajevanje in vzdrževanje zelenic z enoletnicami, dvoletnicami, čebulnicami in sezonskim cvetjem je zelo drago, denarja za ta namen pa je v mestih vse manj. Za urejen izgled je potrebnega tudi zelo veliko dela: maja na gredicah izkopljejo vse jeseni posajene mačehe, spominčice in čebulnice ter jih nadomestijo s poletnim sezonskim cvetjem, jeseni pa je treba izkopati sezonsko cvetje in pripraviti grede na sajenje mačeh, spominčic in čebulnic. In tako vsako leto znova. Za lepo

in polno gredo je treba posaditi veliko število enoletnic oziroma sezonskega cvetja – od 20–25 rastlin na kvadratni meter, in to kar dvakrat letno. Če k temu prištejemo še čebulnice, redno pletje in zalivanje v sušnih mesecih, ugotovimo, da so take zelenice veliko breme za mestni proračun.

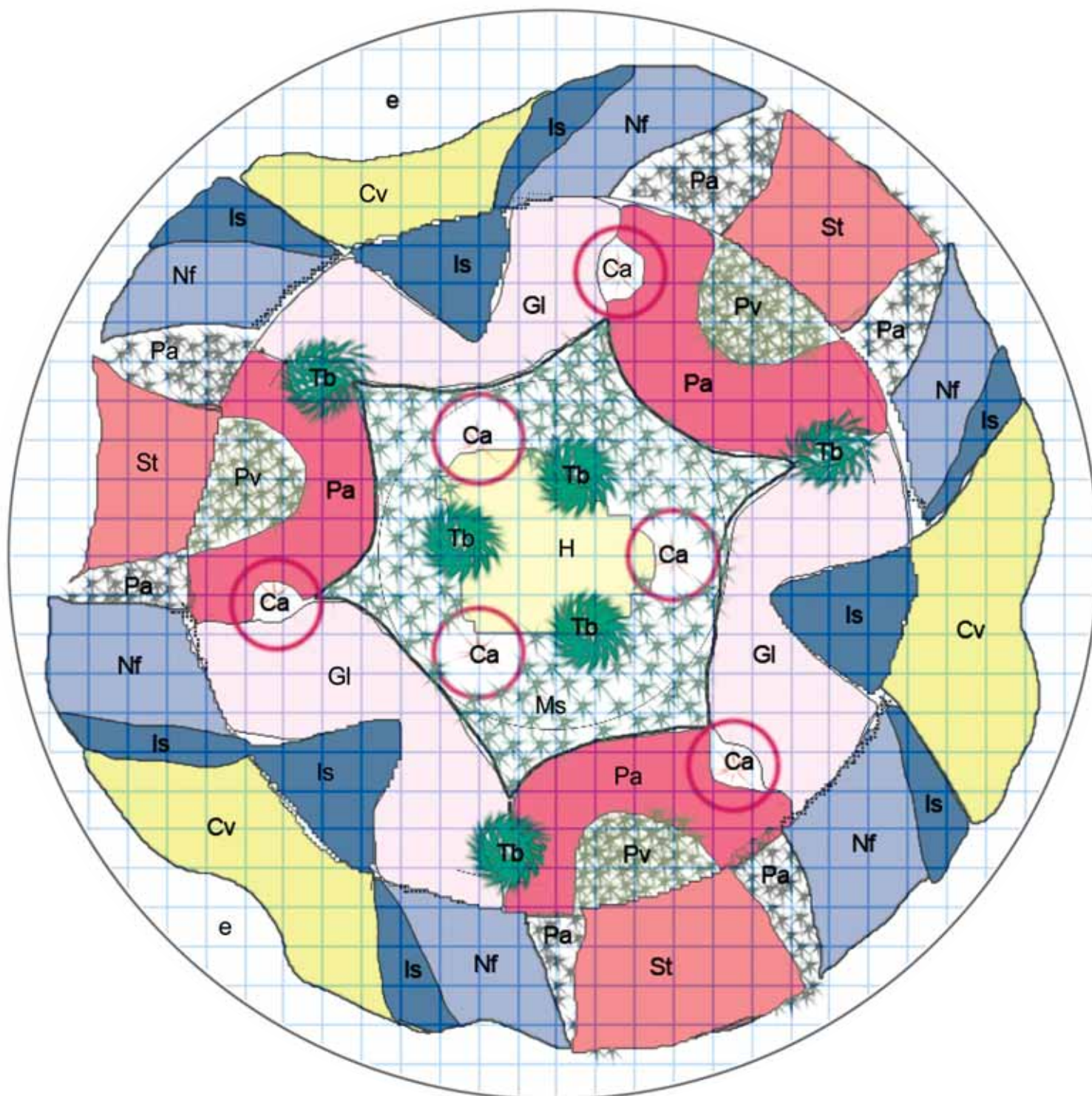
Grede je mogoče saditi bolj smiselno, z večjo uporabo manj zahtevnih rastlin. Za to so zelo primerne trajnice, pokrovne vrtnice in druge grmovnice, ki naj bi sestavljale osnovno strukturo grede. Trajnice so

▲
 September 2006 – tri mesece po saditvi se je greda pokazala v vsej lepoti in razkošnosti.

vsako leto večje, kar pomeni, da v dveh do treh letih popolnoma prekrijejo površino. S tem se počasi izognemo pletju in okopavanju. Lahko rečemo, da s trajnicami, z izjemo spomladanskega čiščenja, tako rekoč nimamo večjega dela. Da tako urejene grede ne bi bile prepuste in vsa-

SEZNAM RASTLIN:

GRMOVNICE

Tb *Taxus baccata* 'Fastigiata'

Ca *Cornus alba* 'Sibirica'

TRAJNICE IN TRAVE

H *Helianthus* 'Lemon Queen'

Ms *Miscanthus sinensis* 'Graziella'

Pa *Panicum amplexicaulis* 'Speciosa'

GI *Gaura lindheimeri*

Is *Iris sibirica*

Pv *Panicum virgatum* 'Rehbraun'

Pa *Pennisetum alopecuroides*

Cv *Coreopsis verticillata* 'Moonbeam'

Nf *Nepeta faassenii* 'Six Hills Giant'

St *Sedum telephium* 'Herbstfreude'

ENOLETNICE

e enoletnice

ko leto enake, jih še zmeraj lahko dopolnujemo s primernim sezonskim cvetjem, z enoletnicami in čebulnicami. Čebulnice bodo popestrile pomladanske mesece, ko trajnice še ne odženejo, enoletnice pa dodale nekaj svoje barvitosti v poletnih mesecih. Vendar so to le dodatki za večjo barvitost, ne pa za samo osnovo grednega nasada.

Kakšne in katere trajnice?

Izbrati moramo take rastline, ki brez večjih zahtev in človekove pomoči (gnojenje, zalivanje) lepo in dolgo časa uspevajo na nekem mestu. Večji del leta naj bi imele lep in zanimiv izgled (nekatero trajnice izgledajo lepo samo do cvetenja, potem pa nič več) in cvetele naj bi čim dalj časa. Zaželeno je tudi, da se jeseni njihovi nad-

zemni deli posušijo in taki ostanejo na gredi čez vso zimo. Rastline morajo biti zdrave in čim manj občutljive na bolezni in škodljivce, hkrati pa privabljajo koristne žuželke, nekatere vrste celo ptiče. To je nekaj osnovnih kriterijev, po katerih izbiramo trajnice za javne zelenice in parke.

Cestni otok Žale v Ljubljani

Zgoraj naštetih kriterijev se zavedajo tudi v podjetju KPL, Komunalno podjetje Ljubljana, zadolženem za urejanje večine zelenih površin v slovenskem glavnem mestu. Pozimi 2006 je načrtovalka v podjetju KPL, Petja Pirnat, univ. dipl. inž. kmetijstva, v sodelovanju z vrtnarijo Trajnice Strgar pripravila načrt nove zasaditve cestnega otoka Žale, ki je po površini

▲ V podjetju KPL, d. d., ki ureja večino javnih površin v Ljubljani, so se odločili, da cestni otok Žale posadijo v skladu s sodobnimi smernicami za oblikovanje in saditve javnih površin.

eden izmed večjih v Ljubljani oziroma Sloveniji. Junija 2006 so zasaditev po načrtu tudi izvedli. Orisi zasaditve so bili vidni že po enem mesecu, septembra 2006, torej 3 mesece pozneje, pa je cestni otok Žale že pokazal svojo razkošno zasaditev. Na gredi so posajene večinoma trajnice, kot so hermelika (*Sedum telephium* 'Herbstfreude'), mačja meta (*Nepeeta x faassennii* 'Six Hills Giant'), lepe očke (*Coreopsis verticillata* 'Zagreb'), gavra (*Gaura lindheimeri*), dresen (*Persicaria amplexicaule* 'Speciosa'), sibirska perunika (*Iris sibirica*), sončnica (*Helianthus* 'Lemon Queen') in okrasne trave kitajski trstikovec (*Miscanthus sinensis* 'Garcillimus'), proso (*Panicum virgatum* 'Rehbraun') ter japonska perjanka (*Pennisetum alopecuroides*). Za poživitev grede v poletnih mesecih je ob robu posajeno poletno sezonsko cvetje, spomladi pa bodo cvetele čebulnice. V sredini so posajene tudi tise (*Taxus*), ki bodo sčasoma zrasle v mogočne vednozelenne stebre, ki bodo posebno vidni v zimskih mesecih, ko se bodo nadzemni deli trajnic posušili. Poleg tise je posajen tudi sibirski dren (*Cornus alba* 'Sibirica'), katerega rdeče veje bodo krasile cestni otok pozimi, ko bodo najbolj vidne.

Vsak mesec bomo torej lahko občudovali novo podobo. Pozimi bodo imele vodilno vlogo stebraste tise, dren z rdečimi poganjki in posušene silhete okrasnih trav ter hermelik, ki bodo še posebej lepe, ko bodo okrašene z ivjem in snegom. Spomladi, dokler trajnice še ne odženejo, bodo na gredi cvetele čebulnice. Med prvimi trajnicami bo zacvetela sibirska perunika. Sledile ji bodo mačja meta, lepe očke, gavra in dresen; cveteli bodo od ju-

nija do pozne jeseni. V drugi polovici poletja bodo do izraza prišle hermelike in okrasne trave, ki s svojo mehko bo na gredo vnesejo posebno svežino in gibanje. Jeseni, nekje novembra, se bodo nadzemni deli trajnic začeli počasi sušiti in jih bodo porezali, vidni bodo tisa, sibirski dren ter posušene trave in hermelike.

Visoki vrtni kulturi na proti

Na žalskem krožišču bomo lahko opazovali spreminjanje letnih časov in spoznavali trajnice, ki bodo ob različnih delih

dneva, ob različni svetlobi in še po mesecih pokazale svoje mnogotere obraze in veliko raznolikost. Cestni otok Žale je že po treh mesecih postal močno opažena, občudovana in predvsem drugačna mestna zelenica, kot smo jih vajeni v Ljubljani. Njena vrednost se bo pokazala z leti, ko se bodo same rastline tudi razrasle in pokazale v vsej svoji lepoti in mogočnosti. S to gredo, posajeno po sodobnih smernicah, in ob upoštevanju kriterijev za saditev javnih površin smo v Ljubljani, glavnem mestu, pridobili površino, ki jo lahko postavimo ob bok zelenicam, ki imajo visoko vrtno kulturo.

Ljubljana se je tako pridružila Mestni občini Slovenj Gradec, ki z veliko vne-
mo, posluhom in smislom že zadnjih nekaj let uspešno ureja vedno večje število cvetličnih gred po novih načelih oblikovanja, torej s trajnicami, pokrovnimi vrtnicami, nižjimi grmovnicami in čebulnicami za osnovo ter enoletnicami in sezonskim cvetjem za dodatek.

Upamo lahko, da bo začetno previdnost pri uvajanju sprememb in novosti na mestnih zelenicah kmalu nadomestilo zadovoljstvo tako s strani meščanov kakor tudi s strani mestnih uprav in samih upravljavcev. Urejeno javno okolje pripomore k boljšemu bivanju in počutju, hkrati pa k višji kulturni podobi kraja.

Septembra lahko na gredi občudujemo okrasne trave, dresen, trajne sončnice, hermelike in druge trajnice.

